

ΣΤΟ ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΟ...

Η ελληνική γλώσσα και η εθνική συνέχεια...

Του **ΝΑΣΟΥ ΒΑΓΕΝΑ**

“...Η γλώσσα είναι ο σημαντικότερος παράγοντας στη δημιουργία εθνικής συνείδησης. Αδιάρρηκτη ιστορική συνέχεια μιας γλώσσας δεν σημαίνει αναγκαστικά αδιάρρηκτη εθνική συνείδηση· και ρήξη στη συνέχεια μιας εθνικής συνείδησης δεν σημαίνει αναγκαστικά ρήξη στη συνέχεια της γλώσσας της”.

κό που αποθησαυρίζει αλλά και στη μακρά εισαγωγή του Μάσιμο Πέρι (ανατυπούμενη αυτοτελώς θα συγκροτούσε ένα βιβλίο), η οποία αποτελεί σημαντική συμβολή στην ιστοριογραφία της νεοελληνικής γλώσσας. Ο Πέρι δίνει ένα πανόραμα της απανταχού νεοελληνικής, καθώς επίσης και των άλλων γλωσσών του ελλαδικού χώρου, παρακολουθεί τη ροή της ιταλικής στην ελληνική γλώσσα και εξετάζει τη διείσδυση της ελληνικής γλώσσας στην ιταλική χερσόνησο από το τέλος της λατινικής (7ος αιώνας) ως την εμφάνιση της ιταλικής γλώσσας (10ος αιώνας) και από εκεί ως σήμερα.

Οι περισσότεροι από τους νεοελληνισμούς της ιταλικής, σημειώνει ο Πέρι, βρίσκονται στις διαλέκτους, ενώ αρκετοί εντοπίζονται στην κοινή ιταλική. Αν σε αυτούς προστεθούν οι πολυάριθμοι επιστημονικοί νεολογισμοί που έχουν παραχθεί με βάση την αρ-

χαία ελληνική, μπορεί κανείς να πει ότι “ο κάθε Ιταλός γνωρίζει ανεπιγνώστως 7.000 περίπου ελληνικές λέξεις, οι οποίες διπλασιάζονται αν προστεθούν οι παράγωγες και οι συγγενικές και επαναδιπλασιάζονται, αν υπολογιστούν οι λέξεις των διαλέκτων και της κοινής ελληνικής που έπαψαν να χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα”.

Καθώς το θέμα της εθνικής συνέχειας ή ασυνέχειας δεν είναι άσχετο με το θέμα της γλώσσας, και οι επί του θέματος συζητήσεις μας είναι, εκατέρωθεν, ιδεοληπτικά φορτισμένες (η πεποίθηση της ανυπαρξίας νεοελληνικού έθνους πριν από την εποχή της νεωτερικότητας δεν είναι λιγότερο ιδεολογηματική από την πεποίθηση της αδιάσπαστης ιστορικής συνέχειας του ελληνισμού), οι απόψεις επιφανών ξένων ελληνιστών, οι οποίοι δεν θα μπορούσαν να επικριθούν για ελληνοκε-

ντρισμό και αποστρέφονται, όπως ο Πέρι, τους εθνικισμούς, αποκτούν ένα ιδιαίτερο βάρος. “Πώς συνέβη”, ρωτά ο Πέρι, “και η ελληνική, η κατ’ εξοχήν πολιτισμική γλώσσα”, που κυριάρχησε από την αρχαία ως και τη βυζαντινή εποχή στα Βαλκάνια και σε ευρύτετες περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου, “σήμερα μιλιέται μόνο από 12-13 εκατομμύρια ανθρώπους; Η λατινική δεν μπορεί να καυχηθεί για μια παράδοση πιο πλούσια ούτε για ευρύτερη διάδοση. Γιατί λοιπόν η λατινική κατέκτησε την Ευρώπη και έφτασε ως την Αμερική και την Αυστραλία, ενώ η ελληνική συρρικνώθηκε βαθμιαία στα σύνορα της σημερινής Ελλάδας;”.

“Η αιτία”, απαντά ο Πέρι, “βρίσκεται πιθανώς στο γεγονός ότι η ιστορία της ελληνικής είναι ένα continuum κυριαρχούμενο από την εμμονή της συνέχειας. Σε τρεις χιλιάδες χρόνια δεν βρισκόμαστε ποτέ ένα κενό, μια ρήξη συγκρίσιμη με εκείνη που συνέβη ανάμεσα στη λατινική και τις λατινογενείς γλώσσες. Την αιτία, με άλλα λόγια, φαίνεται να μας τη δίνει το Ευαγγέλιο: ο σπόρος πρέπει να πεθάνει για να δώσει καρπό. Η λατινική πέθανε γεννώντας τις λατινογενείς γλώσσες. Η ελληνική δεν πέθανε, δεν φάνηκε ποτέ ικανή να πεθάνει”.

Η γλωσσική συνέχεια θέτει ένα θέμα πολιτισμικής συνέχειας, για το οποίο παραπέμπω στο βιβλίο του Σβορώνου “Το ελληνικό έθνος”.

Η ΕΠΙΣΗΜΗ ΤΕΛΕΤΗ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΤΟΝ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ '09

Υπάρχει Οδός στην Αλεξάνδρεια, η οδός Κωνσταντίνου Καβάφη...

Της **Ελενης Μπιστικα**

Μια μεγάλη επιτυχία –του Δήμου Αθηναίων– πραγματική «γέφυρα» φιλίας και πολιτισμού ήταν η μετονομασία της οδού Sharm El Sheikh, όπου βρίσκεται το σπίτι του μεγάλου Αλεξανδρινού ποιητή Κ. Π. Καβάφη, σε οδό Κωνσταντίνου Καβάφη. Ως αποτέλεσμα των εξαιρετικών σχέσεων πολιτιστικής συνεργασίας που έχει αναπτύξει τον καιρό αυτό ο Δήμος της Αθήνας με την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, εγγράφεται η επιτυχής έκβαση της προσωπικής εισήγησης του Δημάρχου Αθηναίων προς τον Κυβερνήτη της Αλεξάνδρειας Gen Adel Labib όταν ο κ. Νικήτας Κακλαμάνης είχε επισκεφθεί τον περασμένο Απρίλιο την Αλεξάνδρεια κα-

τόπιν επίσημης πρόσκλησης του Κυβερνήτη της ιστορικής πόλης. Αποτελούσε η μετονομασία αυτή χρόνιο αίτημα της ελληνικής κοινότητας Αλεξανδρείας και η παρέμβαση του Δημάρχου Αθηναίων αποδείχθηκε καθοριστική και έφερε το αίσιο αποτέλεσμα.

Ο ίδιος ο Κυβερνήτης της Αλεξάνδρειας Gen Adel Labib ανακοίνωσε την απόφαση της μετονομασίας παρουσία της αντιδήμαρχου Διεθνών Σχέσεων κ. Σόφης Δασκαλάκη - Μυτιληναίου (φωτο) στη διάρκεια τελετής για τον εορτασμό των 100 χρόνων του Αβερλώφειου Σχολείου και του Ζερβουδάκειου Μεγάρου.

Πολυπληθές ακροατήριο, Έλληνες τής εκεί πάλλουσας Κοινότητας και Αιγύπτιοι χειροκρότησαν την απόφαση.

Η επίσημη τελετή μετονομασίας θα πραγματοποιηθεί τον ερχόμενο Δεκέμβριο, αποτελεί δε πολιτιστική είδηση διεθνούς ενδιαφέροντος η τιμή που ύστερα από τόσα χρόνια, γίνεται στον κορυφαίο ποιητή που έζησε και πέθανε σε αυτό το σπίτι των αναμνήσεων. Στον εορτασμό πήρε μέρος ο Δήμος Αθηναίων με έκθεση ζωγραφικής που είχε τίτλο «Ο Καβάφης γράφει με χρώματα» του Βούλγαρου καλλιτέχνη Stoian Donev. Η αντιδήμαρχος κ. Σόφη Δασκαλάκη - Μυτιληναίου, ως επικεφαλής των Διεθνών Σχέσεων του Δήμου Αθηναίων, παρουσίασε την Έκθεση 36 ζωγραφικών έργων του Stoian Donev στο πλαίσιο του εορτασμού των 100 χρόνων του συλλόγου «Πτολεμαίος», του Αβερλώφειου και του

Ο Κυβερνήτης της Αλεξάνδρειας στρατηγός Adel Labib και ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής κ. Θεόδωρος με την αντιδήμαρχο Διεθνών Σχέσεων του Δήμου Αθηναίων κ. Σόφη Δασκαλάκη - Μυτιληναίου, στα εγκαίνια της Έκθεσης «Ο Καβάφης γράφει με χρώματα».

Ζερβουδάκειου Μεγάρου. «Η μεγάλη τέχνη έχει τη δυνατότητα να εμπνέει και να μεταουσιώνει. Προφανώς, έτσι βίωσε την ποίηση του Κ. Π. Καβάφη ο Stoian Donev, αποδίδοντας με χρώματα την ποίηση του μεγάλου Αλεξανδρινού».

Ο Βούλγαρος καλλιτέχνης ζει και ζωγραφίζει στην Αθήνα τα τελευταία 20 χρόνια και αυτό δείχνει πόσο η Αθήνα

σαν μητροπολιτική πρωτεύουσα έχει ενσωματώσει αυτούς που ζουν νόμιμα και εργάζονται στην πόλη μας, αναδεικνύοντας τις αξίες της πολυπολιτισμικότητάς της», γράφει στον συλλεκτικό Κατάλογο της Έκθεσης η αντιδήμαρχος, η οποία εκπροσώπησε τον Δήμαρχο Αθηναίων κ. Νικήτα Κακλαμάνη στον τριήμερο εορτασμό στην Αλεξάνδρεια.